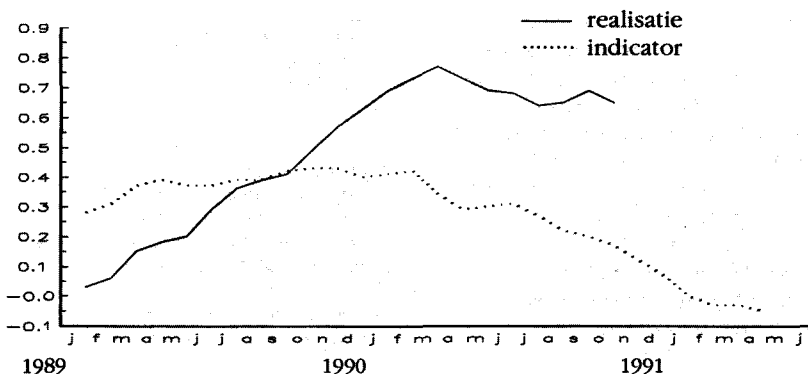

Omslag in industriële productie

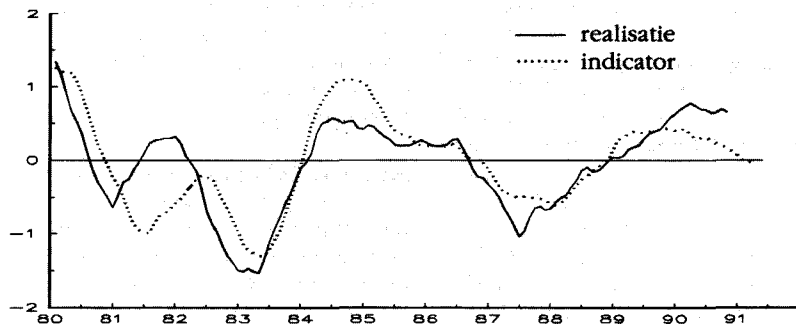
De DNB-conjunctuurindicator laat voor april aanstaande een verdere conjuncturele achteruitgang zien, zie figuur 1. Alle vijf componenten van de indicator dragen aan deze daling bij. Voor het eerst heeft de indicator de nul-as gekruisd, hetgeen wil zeggen dat de voorspelde economische bedrijvigheid zich onder het trendmatige groeipad bevindt. Ook in de realisatiereeks heeft zich inmiddels een conjunctureel omslagpunt afgetekend.

Om een betere beschouwing van voorspelling en realisatie mogelijk te maken, geeft figuur 2 een vergroting van figuur 1 vanaf januari 1989. Daaruit valt af te lezen dat de realisatiereeks, zijnde de conjuncturele component van de productie in de verwerkende industrie, een conjunctureel hoogtepunt dateert in maart 1990. Hoewel de conjunctuurindicator reeds eerder dan de realisatiereeks, namelijk in oktober 1989, een absoluut hoogtepunt bereikte, heeft een echte conjuncturele daling zich volgens de indicator pas vanaf maart 1990 ingezet. Dit is in overeenstemming met de daling volgens de realisatiereeks. Daarmee lijkt, afgezien van een verschil in niveau, de voorspelling van de conjuncturele omslag door de indicator achteraf bezien redelijk bevredigend te zijn geweest.

Figuur 2. Het omslagpunt nader bezien

Figuur 1. DNB-conjunctuurindicator

De neerwaartse beweging in indicator en realisatiereeks impliceert dat het groeitempo in de industrie thans, en naar verwachting ook in de komende maanden, wat lager ligt dan de trendmatige waarde. Het trendmatige groeitempo in de industrie is momenteel ongeveer 3 à 3,5%. Onder invloed van de aarzelande conjunctuur zal de groei, na correctie voor onregelmatige componenten, de komende maanden volgens de indicator op ongeveer 2,5 à 3% uitkomen. Met andere woorden: de conjuncturele component in de groei is negatief.

In brede kring wordt verwacht dat de Golfoorlog belangrijke repercussies voor de wereldconjunctuur kan hebben, uiteraard afhankelijk van het verdere verloop van de oorlog. In dit verband kan de vraag worden gesteld of de gevolgen van de Golfoorlog door de indicator wel zullen kunnen worden voorzien. Het antwoord daarop luidt bevestigend, voor zover het althans de bekend geworden ontwikkelingen betreft. Eén van de cruciale elementen van calamiteiten als oorlogen is namelijk de vertrouwensfactor. Omdat vertrouwen moeilijk in economische modellen is te vatten, kunnen conjunctuur-indicatoren zelfs een speciale rol

vervullen als deze voorzien zijn van speciale antennes om een verlies aan vertrouwen zo vroeg mogelijk op te vangen. De DNB-conjunctuurindicator is met twee van dergelijke antennes ingericht, te weten: de verwachte bedrijvigheid in de industrie en het verwachte risico van afnemerskrediet ('de verwachte omzet van nieuwe NCM-polishouders'). Zodra producenten en leveranciers vertrouwen verliezen, komt dat in lagere omzetverwachtingen respectievelijk in een grotere vraag naar ver-

zekeringpolissen voor afnemerskrediet tot uiting. Daarnaast fungeren twee andere componenten als vroege indicatoren van de Nederlandse export, te weten de orderontvangst in de industrie en de IFO-conjunctuurindicator voor Duitsland. Indien de groei van de wereldhandel door de Golfoorlog mocht vertragen, wordt dat in een redelijk vroeg stadium gesignaleerd door teruglopende orderontvangsten. De IFO-conjunctuurindicator voor Duitsland indiceert de economische ontwikkeling bij de belangrijkste afnemer van Nederlandse exportgoederen.

Conclusie

De DNB-conjunctuurindicator duidt op een verdere geleidelijke conjuncturele vertraging in de groei. Deze komt inmiddels ook in de productie in de verwerkende industrie tot uiting. Voor de komende maanden indiceert de indicator een afzwakking van de industriële productiegroei tot 2,5 à 3 procent.